



## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver .....	side	2
Grøn vækst på landet .....	side	3
Slægtsgårdsrejsen til Litauen og Letland 2009 .....	side	4
Birkedommergården .....	side	5
Ingvorstrup Hovedgård .....	side	6
Art House of Djursland .....	side	8
Voldby Kirke .....	side	10
Kentauerne .....	side	11
Slægtsgårdsforeningen på Vallekilde Højskole .....	side	12
Afholdssagen .....	side	13
Nyt fra kredsene .....	side	14
En kammerherre .....	side	16

Tidsskrift for  
Dansk Slægtsgårdsforening

April - Maj 2009

Nr. 399 - 65. årgang



Frederiksberg Bibliotek  
Hovedbibliotekets Læsesal



*Ingvorstrup Hovedgård, som årsmødedeltagerne  
får mulighed for at besøge fredag aften.*

# SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN



Stiftet 5. juli 1941  
[www.slaegtsgaardsforeningen.dk](http://www.slaegtsgaardsforeningen.dk)

#### Forretningsfører:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 59 77.  
 E-mail: imhan@post.tele.dk

#### Ejendomskonsulent:

Chefkonsulent  
 Michael Munthe Fog  
 Landboforeningen Gefion  
 Ingemannsvej 61, 4200 Slagelse  
 tlf.: 59 21 18 80

Chefrådgiver Skat  
 Poul Hjorth  
 LandboMidtøst  
 Asmildklostervej 11, 8800 Viborg  
 Tlf. 87 28 22 00 / mobil 29 99 57 24

#### Hovedbestyrelsen:

Formand:  
 Peder Mouritsen  
 »Sædding Storgård«  
 Kvongvej 40, Sædding,  
 6830 Nr. Nebel - tlf. 75 28 73 21  
 p.mouritsen@vip.cybercity.dk

Næstformand:  
 Karen Jacobsen  
 Melbyvej 3, 5610 Assens  
 tlf. 64 71 23 60  
 oesterbygaard@get2net.dk  
 (Formand: Fynskreds)

Jens Brogaard Jensen  
 »Maglehøjgård«  
 Hammerbakke 3  
 4050 Skibby, tlf. 47 52 99 18  
 jenje@frederikssund.dk  
 (Formand: Nordsjællandskreds)

Mogens Frigaard,  
 »Frigård«, Yppernemøllevej 10,  
 Nyker, 3700 Rønne - tlf. 56 96 30 02  
 mogens.frigaard@digtele.dk  
 (Formand: Bornholmkreds)

Vagn Juel Jørgensen,  
 »Grønlandsgården«,  
 Øllemosevej 4, Flakkebjerg,  
 4261 Dalmose - tlf. 58 18 61 11  
 vjf@post.tele.dk  
 (Formand: Vestsjællandskreds)

Ole Krogh Jensen  
 »Krogshøjgård«,  
 Holmevej 89, Brandelev,  
 4700 Næstved - tlf.: 55 54 00 56  
 margit.h@jubii.dk  
 (Formand: Sjælland Syd)

Mogens Høge Hansen  
 »Hjørnegård«,  
 Lundbyvej 25, Ønslev,  
 4863 Eskilstrup - tlf. 54 45 46 25  
 (Formand: Lolland/Falster kreds)

Jens M. Knudsen  
 Kalmargårdparken 1, Marstrup  
 6100 Haderslev  
 tlf.: 74 57 51 65  
 jens@kalmargaard.dk  
 (Formand: Haderslevkreds)

Chr. A. Krogh  
 Majbølvej 27, 6470 Sydals,  
 tlf. 74 41 53 12  
 (Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Jens Ulrik Tarpgaard  
 »Tarpgård«, Tarpvej 13, Vedersø  
 6990 Ulfborg,  
 tlf.: 97 33 13 83.  
 tarpgaard@ofir.dk  
 (Formand: Ringkøbingkreds)

Steffen Buch Juul  
 Jægergården  
 Høllundvej 6, Høllund, 7100 Vejle.  
 Tlf: 75 86 54 93.  
 svend-juul@hotmail.com  
 (Formand: Vejlekreds)

Esben Oddershede,  
 »Søgaard«, Søgård Mark 6, Nors  
 7700 Thisted - tlf. 97 98 12 82  
 esben-oddershede@mail.tele.dk

Anne Lis Ladefoged  
 »Ingvorstrup Hovedgård«  
 Ingvorstrupvej 7, Revn, 8500 Grenå,  
 tlf: 86 30 17 77  
 (Formand: Århuskreds  
 og Arkivudvalget)

Jens Skytte,  
 »Aldruggaard«  
 Aldrupvej 3, 8860 Ulstrup  
 tlf. 86 46 35 14, fax 86 46 45 21  
 (Formand: Midtjysk kreds)

Poul Kristian Poulsen,  
 Kingovej 5, 9600 Års  
 tlf. 98 62 16 80  
 pk.poulsen@hotmail.com  
 (Formand: Himmerlandskreds)

Frants Wetche  
 »Hvanstrup«  
 Hornumvej 105, 9640 Farsø,  
 tlf. 98 66 32 17  
 f.wetche@mail.dk

Niels Ole Volhøj  
 »Volhøj«  
 Hovedvejen 1 C, Tornby  
 9850 Hirtshals  
 tlf. 98 97 74 92  
 enovolhøj@mail.dk  
 (Formand: Vendsysselkreds)

## Formanden skriver:

Allerførst kan jeg glæde mig over, at der er god tilslutning til foreningens årsmøde 23.-24. maj i Grenå. Dernæst at foreningens rejse til Litauen og Letland 5.-11. juli er udsolgt. Det er et sundhedstegn, når der er solid tilslutning til foreningens aktiviteter.

Og endelig kan vi alle sammen glæde os over, at regeringen har afsluttet sit arbejde med udspillet om Grøn Vækst, der skal sikre rent vand, færre drivhusgasser, mere tilgængelig natur og et mere grønt landbrug. For nu ved vi, hvad regeringen vil, og hvad vi er oppe imod, da de forskellige interesseorganisationer har fremsat deres synspunkter.

75.000 ha skal tages ud af drift, heraf skal 7.700 ha bruges til skovrejsning. Arealet fremkommer ved at man tager arealer ved vandløb og søer, og så er vi, hvor vi begyndte. Først fik vi 2 meter brede bræmmer langs vandløbene, nu bliver det 10 meter bræmmer. Det er skruet uden ende, og perspektivet er, hvis politikerne ikke kan finde på andre forslag, at landmændene ender som naturvejledere på deres egen jord. Vi må have betaling for de arealer, som staten fratager os. Når staten vil disponere over vore arealer, må de betale forpagtningsafgift.

Der indføres strammere regler for brug af gødning og planteværn, men skal vi fortsat have et lønsomt erhverv, der producerer gode og sunde fødevarer, så er det ikke løsningen. Landbruget vil også gerne sprøjte mindre, og derfor under det mig, at Grøn Vækst ikke nævner GMO, der vil være med til at nedbringe forbruget af pesticider.

Afslutningsvis skal jeg indrømme, at jeg glæder mig over miljøminister Troels Lund Poulsens indlæg på side 3 her i bladet, men han kommer ikke ind på synspunkt, som jeg fremsatte, nemlig at landbruget har et meget stort forbrug af CO<sub>2</sub>, vi lukker ikke bare CO<sub>2</sub> ud i naturen, landbruget forbruger den også, og det bør vi belønnes for.

*Peder Mouritsen.*

### Adresseændringer

bedes meddelt foreningens sekretær: Inger M. Hansen,  
 Svalevej 13, 4440 Mørkøv - Tlf. 59 27 59 77

#### Slægtsgårdsarkivet:

Landbrugsmuseet,  
 Gl. Estrup, Randersvej 4,  
 8963 Auning,  
 tlf. 86 48 48 16, fax 86 48 41 82  
 E-mail:  
 arkiv@slaegtsgaardsforeningen.dk  
 Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

*Der er gratis adgang til arkivet, hvis man siger i porten, at man skal på arkivet.*

Arkivarer:  
 Ejgil Overby, »Klausholm«,  
 Ansvej 12, 8620 Kjellerup,  
 tlf. 86 88 62 66

Helge Sørensen, Enghavevej 6,  
 Årslev, 8900 Randers. tlf. 86 49 13 40

Else Skovbo Jensen, Kløvevej 5,  
 8850 Bjerringbro. Tlf.: 86 68 40 47.

#### Redaktion:

Ole G. Nielsen  
 Mølletoftegård,  
 Skælskør Landevej 83, Lundforlund,  
 4200 Slagelse.  
 Tlf./Fax 58 58 40 16.  
 OleGN@mail.tele.dk

*Nr. 400 udkommer omkring den 20. juni 2009. Stof til dette nummer skal være hos redaktøren inden den 1. juni 2009.*

*Eftertryk tilladt med kildeangivelse.*

*Tryk: Jannerup Offset AIS  
 Ndr. Ringgade 74  
 4200 Slagelse  
 Tlf. 58 52 52 22  
 jannerup@jannerup.dk*



# Grøn vækst på landet

*Regeringen ønsker et konkurrencedygtigt landbrugserhverv, der lever side om side med en rig natur og et rent vandmiljø.*

Af miljøminister  
Troels Lund Poulsen (V).



I månederne op til regeringens udspil har landbruget og andre interesseorganisationer haft travlt med at markere deres synspunkter. Det samme gælder jeres foreningsformand Peder Mouritsen i det seneste nummer af Slægtsgaarden. Generelt vil jeg sige, at det har min fulde forståelse, at man arbejder for at påvirke rammevilkårene for det erhverv, som man lever og ånder for. Men omvendt må regeringen også have lov til at fremsætte sit udspil, før der indledes forhandlinger om det endelige resultat.

Jeg vil gerne begynde med at slå fast, at Grøn Vækst-udspillet er ønsket om et konkurrencedygtigt landbrugserhverv, der lever side om side med en rig natur og et rent vandmiljø. Grøn Vækst er ikke et forsøg på langsomt at kvæle dansk landbrug. Men nærmere en revitaliseringskur, der både indeholder en Miljø- og Naturplan Danmark 2020 og en Strategi for et Grønt landbrugs- og fødevarerhverv i vækst.

Vi har vist i Danmark, at det godt kan lade sig gøre at bryde sammenhængen mellem vækst og belastning af natur, miljø og klima. Men det stiller os naturligvis over for en række udfordringer.

Formand Peder Mouritsen mener blandt andet ikke, at regeringen skal genere erhvervet med flere afgifter. Det kommer vi til på pesticidområdet, hvor målene i den nuværende Pesticidplan 2004-2009 endnu ikke er nået. Regeringen vil dels øge pesticidafgifterne og omlægge dem, så de mest miljø- og sundhedsbelastende pesticider bliver dyrere. Vi ønsker at fastholde ambitionsniveauet fra pesticidplanen. Der skal ikke sprøjtes mere, end naturen og miljøet kan bære. Vi vil stille uddannelseskra-  
v til forhandlere af pestici-

der, og landmænd, gartnerier og frugtavlere skal sikres bedre rådgivning.

Hvad angår udledningen af næringsstoffer til vores søer, åer og fjorde er vi nået langt, og Danmark er blandt dem i EU, som har begrænset udledningen mest siden 1990'erne. De seneste år er reduktionen dog gået mere eller mindre i stå, og derfor vil vi gøre op med frivilligheden, som vi kender fra Vandmiljøplan III.

Regeringen vil blandt andet stille krav om, at landmændene etablerer 10 meters sprøjte-, gødnings- og dyrkningsfrie randzoner langs alle vandløb og søer svarende til 50.000 ha. Randzonerne må dog gerne beplantes med flerårige energifrøder som pil, der fjerner kvælstof og gavner CO<sub>2</sub>-regnskabet, som Peder Mouritsen rigtigt påpeger, at planter gør. Der skal desuden udlægges yderligere efterafgrøder svarende til ca. 140.000 ha i landbrugsområder med sårbare vandområder. Samtidig vil vi skabe muligheden for, at 10.000 ha bliver udlagt som vådområder.

Grøn Vækst vil betyde, at vi får mere og bedre natur. I de 246 Natura 2000-områder gennemfører vi en massiv beskyttelse af vores værdifulde natur gennem ekstensiv drift og naturpleje. Uden for Natura 2000-områderne er der afsat midler til pleje og afgræsning af 40.000 ha, enge, heder og overdrev. Vi kommer til at se flere får og græssende køer. Nogle steder vil landskabet vende tilbage til dets oprindelige udseende med oversvømmede ådale og åer, der slynger sig. Andre steder kommer vi til at se topmoderne landbrug med biogasanlæg i baghaven. Landbruget bliver leverandør af den grønne energi, der skal frigøre os fra autoritære regimers fossile brændstoffer.

Jeg glæder mig på Danmarks vegne. Det er første gang, at en regering har fremlagt en samlet helhedsplan for dansk landbrug, natur, miljø og klima. Grøn Vækst er en del af regeringens vision om at skabe en ny grøn vækstøkonomi. Sammen kan vi gøre rigtig meget.



# Slægtsgårdsrejsen til Litauen og Letland 2009

Sommerrejse søndag 5. – lørdag 11. juli 2009, som er arrangeret af Dansk Slægtsgårdsforening i samarbejde med Niels Kirkegaard, Danbalt Rejser, er nu så langt fremme, at hovedpunkterne af det foreløbige program bliver:

## Søndag 5. juli 2009

- 6.40 Alle møder i Københavns Lufthavn. Derefter check-in og sikkerhedskontrol. Vi mødes igen ved gaten inden afgang.
- 8.40 Afgang København med Air Baltic (BT162) på økonomiklasse.
- 11.10 Ankomst Vilnius, lokal tid er +1 time i forhold til dansk tid.  
Transfer fra lufthavn til hotel, 9 km. Indlogering to nætter på hotellet, som ligger i centrum lige nord for Nerisfloden, 10 min. vandring fra den gamle by.  
Efter frokosten er der afgang med bus fra Hotellet. Hvorefter vi får en guidet bytur med lokal, svensktalende guide.  
Byturen omfatter en generel introduktion af Vilnius, TV-tårnet inkl. entre, KGB-museet inkl. entre og slutter med en byvandring i den gamle bydel.
- 18.00 Hjemkomst til hotellet.
- 19.00 Fælles middag i hotellets restaurant (inkluderet).

## Mandag 6. juli

- Vi går fra hotellet til det litauiske parlament – Seimas of the Republic of Lithuania.  
Rundvisning i Sejmen. Derefter møde med en politiker, eventuelt Jonas Cekuolis, MP, Liberal & Centre Union. Jonas taler lidt dansk, foregår på engelsk.  
Fokus på litauisk landbrugspolitik.
- 11.30 Slut i Sejmen. Frokost på egen hånd i
- 13.00 Udflugt med bus til middelalderborgen Trakai, 17 km vest for Vilnius. Her får vi en guidet tur på borgen.
- 15.30 Afgang fra Trakai, og derefter besøg ved Europas geografiske centrum, 26 km nord for Vilnius.
- 19.00 Fælles middag i hotellets restaurant (inkluderet).

## Tirsdag 7. juli

- Formiddagen byder på besøg i Grutasparken.
- 12.00 Frokost i Druskininkai (135 km fra Vilnius), kurby i grønne omgivelser kendt for sine mange sanatorier. Bussen fortsætter langs grænsen til Polen og Kaliningrad med stop undervejs.
- 18.00 Ankomst til havnebyen Klaipeda, Litauens største vækstområde. Ankomst på Hotel Klaipeda, som ligger langs vandet tæt på den gamle by og havnen.



## Onsdag 8. juli

- 9.00 Guidet tur i Klaipeda (kombineret med bus og til fods). Derefter besøg på A.P. Møller Gruppens værft i Klaipeda (ikke bekræftet).  
Efter frokost besøg i kurbyen Palanga, hvor vi ser et af Europas største ravmuseer.  
Fritid i Palanga. Imponerende sandstrand 10 km lang, 200 m bred.
- 17.30 Hjemkomst til Hotel Klaipeda.

## Torsdag 9. juli

- 9.00 Udflugt til Neringa - den kurlandske sandtange (Kursiu Nerija, Kurische Nehrung), hvis enestående natur er sat på FN's verdensnatur- og kulturarvs liste.  
Kort sejltur med færge til Smiltyne.
- 11.00 Besøg i Thomas Mann Museet i Nida.
- 12.00 Frokost i Nida og derfter tid til at kikke på byen..
- 15.00 Afgang fra Nida. Færge til Klaipeda.
- 17.00 Hjemkomst til Hotel Klaipeda.

## Fredag 10. juli

- 7.30 Afrejse fra Hotel Klaipeda.
- 10.00 Besøg på et danskejet landbrug ved Mazeikiai.  
Frokost ved Mazeikiai.
- 13.00 Stop ved Korshøjen, Kriziu Kalnas, 20 km N for Siauliai.
- 14.00 Passage af grænsen til Letland.
- 15.00 Besøg på Pils Rundale, Det smukke gule barok- og rokokoslot er Baltikums svar på Versailles. Det er opført 1736-68 af Francesco Rastrelli, som tillige har opført Vinterpaladset i Skt. Petersborg. Staldanlægget tegnet af danskeren Severin Jensen.
- 17.00 Afgang fra Pils Rundale.
- 18.30 Ankomst til Riga, Letlands hovedstad. Indlogering én nat på hotel nær den gamle bydel.
- 19.30 Afgang fra Hotel Latvija med bus.
- 20.00 Fælles middag på folklorerestauranten Lido.

## Lørdag 11. juli

- 9.30 Guidet byvandring i Riga gamle bydel på den østlige side af Daugavafloden, med lokal dansktalende guide.  
Turen inkluderer Frihedsmonumentet, Operabygningen, Domkirken og Sejmen. Smukke eksempler på jugendstil. Turen slutter ved Okkupationsmuseet, hvor der er gratis adgang.
- 12.00 Frokost på egen hånd, utallige muligheder i Riga centrum.  
Derefter fritid.
- 15.45 Alle møder på Reval Hotel Latvija og henter deres bagage.
- 16.00 Afgang med bus fra Reval Hotel Latvija.
- 18.25 Afgang Riga med Air Baltic (BT139) på økonomiklasse.
- 18.55 Ankomst Københavns Lufthavn, terminal 3. Rejsen slut.

Ret til ændringer forbeholdes.



# Birkedommergården



*Birkedommergården opført i 2004.*

På årsmødeudflugten venter der deltagerne den helt store oplevelse på Birkedommergården i Voldby nord for Grenå, hvor Louise og Niels Dolmer for 5 år siden besluttede at flytte deres gård udenfor landsbyen. Det moderne gårdanlæg er imponerende.

Den præsentable hovedbygning er tegnet af Louise Dolmer og hendes moder Lis Juul. Louise Juul er uddannet byggeteknikker, og huset indre svarer til dets ydre.

Til Birkedommergården hører 50 ha, men der drives 100 ha, som er traditionelt landbrug med korn og raps. Hertil kommer halmentreprise. Niels Dolmer opkøber halm på hele Djursland og afsætter det til varmegærkerne. Der er tre store halmpressere, men i øvrigt har man maskinfællesskab med to andre gårde.

For at udnytte maskinparken optimalt drives entreprenørvirksomhed, og Niels Dolmer har autorisation som kloakmester.

Der er en mindre besætning med kødkvæg af racen limousine. Besætningen består af 14 køer, 1 tyr og nogle kalve.

På Birkedommergården er der plads til 30 heste. 15 heste er familiens egne, der både bruges til ridning og avl, og 15 er opstaldede, da man driver en rideklub. Stalden er opført, så den opfylder de krav, som den nye lov om hestehold stiller. I længen er også et stort ridehus.

Louise Dolmer fortæller, at hun har fået interesse for heste fra ingenting. Hun er vokset op i et hjem, hvor faderen var arkitekt.

Hendes far tegnestue arbejdede rigtig meget for fredningsstyrelsen og gennemførte utallige renoveringer af bl. a. mejerier og gamle hoteller, der blev til boligkomplekser. Da han blev syg begyndte han – til adspredelse – at tegne små modeller af huse, som blev trykt på karton, og derefter kunne klippes ud og samles. Dette speciale har Louise Dolmer ført videre, men foreløbig har hun ikke haft tid til at sætte det i produktion.

## Den gamle gård

Birkedommergården bevarede sin plads i landsbyen efter udskiftningen, der afsluttedes i 1794. Og gårdens bygninger er der stadig efter at den nye gård er opført ude på marken. I 1960'erne fik gården et nyt stuehus. Asta og Bent Dolmer ville gerne have et nyt og bedre hus, og da de kom sammen med en af landsbyens andre gårdejere, landbrugsrådets præsident og senere finansminister Anders Andersen tilbød han, at de kunne låne hans tegning til et parcelhus, for han havde netop fået bygget et sådan til medarbejderbolig.

Efter generationsskiftet i 1987 flyttede Asta og Bent Dolmer ud, men for fem år siden, da Louise og Niels Dolmer havde indrettet sig i den nye gård, flyttede Asta Dolmer tilbage, og her bor hun stadig.



*Louise Dolmer foran hovedbygningen, som hun selv har tegnet sammen med moderen Lis Juul.*

I den ene udlænge er indrettet en bolig, der lejes ud. De store svinestalde er solgt til en lokal svineproducent.

Louise Dolmer fortæller, at dommeren over den lokale del af Grevskabet Skeels Birker havde sin bolig på en gård i landsbyen ligesom forvalteren over Grevskabet Skeel (Sostrup) havde det. Efter at Skeels birk var nedlagt i 1820, og retsenheden lagt under herredfogeden beholdt gården sit navn. På familien Dolmers gravsted på Voldby kirkegård står et støbejernskors, som gravminde over birkedommer Michael Juel (1773-1820).

## Familien

Om familien på Birkedommergården fortæller Asta og Louise Dolmer, at i slutningen af 1830'erne flyttede Jens Thomsen ind på gården. Han var født i Voldby, og i 1825 var han blevet gift med Maren Andersdatter, enke efter boelsmand Peder Mikkelsen i Voldby.

Peder Mikkelsen døde 5. maj 1825 og brylluppet for Maren Andersdatter og Jens Thomsen anmeldtes 2. juli og vielsen fandt sted 7. oktober. De kendte hinanden, da Jens Thomsen i 1822 var fadder til Peder Mikkelsen og Maren Andersdatters barn Ane Kjerstine. Han står da som tjenestekarl i Grenå. Jens Thomsen var født i 1801 og Maren Andersdatter i 1792, men han døde først, og hun sad med gården indtil 1858, da sønnen Thomas Jensen købte den.

I 1884 overtog svigersønnen Niels Peter Petersen Dolmer gården. Efter hans død i 1890 beholdt enken, Jensigne Thomasen, gården til 1916, da sønnen Anton Carl Dolmer fik den.

Han var gift med Marie f. Madsen og de sad på Birkedommergården indtil 1961, da sønnen og svigerdatteren - Bent og Asta Dolmer købte den.

I 1987 overtog Niels Dolmer gården, han var kun 18 år gammel, men overbevist landmand. Han blev gift med Louise Juul og de har børnene Jens Kristian 18 år, Marie Katrine 14 år, Ida Karoline 12 år og Peter Emil på 6 år.



*Familiens yngste Peter Emil er glad for maskiner.*

# Ingvorstrup Hovedgård



Ingvorstrup hovedgård i 2006 med den renoverede hovedbygning og de to nye længer.

Fredag aften - inden årsmødet - er alle, der er kommet til Grenå inviteret til at besøge Ingvorstrup Hovedgård, der ejes af sygeplejerske Anne Lis Ladefoged og ingeniør Hans Alrø Christensen. Ægteparret overtog gården i 1998, og det er Hans Alrø Christensens hjem.

Anne Lis Ladefoged er formand for Århuskredsen, som arrangerer årsmødet.

I "Slægtsgården" nr. 371 skrev arkivleder Ejgil Overby, Dansk Slægtsgårdsarkiv en artikel om Ingvorstrup Hovedgård, som her bringes i forkortet og opdateret udgave.

Ingvorstrup kan føres tilbage til 1441. Gennem tiderne har Ingvorstrup haft over 50 ejere, blandt andet adelslægtterne Skeel, Rosenkrantz, Rosenørn, Trolle og Krag, men mange forskellige mennesker af borgerlig herkomst har også været med til at præge gården.

## "Præsten i Vejlbj"

Dog, i listen over de kendte ejere, leder man forgæves efter Morten Buus, der ifølge Steen Steensen Blicher skulle være ansvarlig for henrettelsen af Vejlbjpræsten, Søren Jensen Qvist, i 1526. Efter Blicherfortællingen skulle den griske herremand på Ingvorstrup have friet til præstens datter og fået nej. Det oprørte ham meget, og da hans bror, Niels, som var ansat som avlskarl hos præsten, pludselig forsvandt, anklagede han denne for at have taget hans bror af dage. Ikke nok med det, det lykkedes at finde liget af en ung mand, som bar broderens klæder, og præsten blev kendt skyldig og henrettet. Da Niels senere dukkede op, blev man klar over, at der var begået et justitsmord. Det er vel tvivlsomt, om forløbet er beskrevet rigtigt, men der er ingen tvivl om, at præsten blev uretfærdigt henrettet. En søn, Peder Jensen Qvist, fik sagen genoptaget, og det viste sig, at to af vidnerne havde aflagt falsk ed. For det blev de i 1534 henrettet, og fra da af er der mange sagn i folkemunde om begivenhederne.

Uanset om den onde herremand har haft Ingvorstrup eller ikke, så har St. St. Blicher gennem sin fortælling udødeliggjort den gamle herregård.

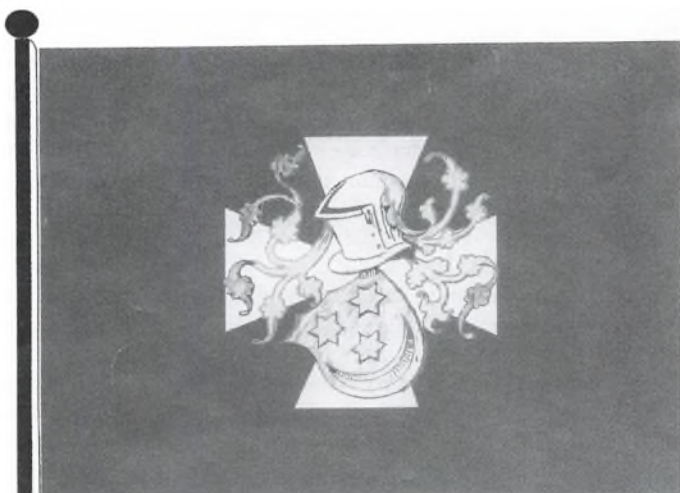
## Hovedgården

I 1773 var Ingvorstrup gods på godt 2200 tdr. land, men i 1868 blev al bøndergodset frasolgt. I 1914 frisolgtes yderligere syv ejendomme, og Ingvorstrup fik sin nuværende størrelse på 121 ha.

Hovedbygningen blev opført i 1872 for den daværende ejer, Jens Hansen Mosegaard. Den er bygget med høj kælder og gennemgående frontispice.

Avlsgården nedbrændte delvist i september 1920. Årsagen vare en gnist fra lokomotivet, der trak tærskværket.

Arkitekt M. C. Thoft, Grenå udarbejdede tegninger til en ny avlsgård. Der anvendte i størst muligt omfang materialer fra de nedbrændte længer. Ejeren var S. Sørensen, som sad med



På Ingvorstrup Hovedgård har man et banner. Om det fortæller Anne Lis Ladefoged: "Banneret er en rød dug med et hvidt St. Georgskors. Våbenet for slægten Buske er lagt ovenpå korset. Overleveringen fortæller, at det var Ingvor Buske der ryddede land og byggede Ingvorstrup."





Maskinhusets  
gavl med  
gårdens navn.

gården fra 1918 til 1921. Efter salget flyttede han til Natrupgård ved Horsens.

I 2004 besluttede Anne Lis Ladefoged og Hans Alrø Christensen at opføre en ny og tidssvarende avlsgård, som er blevet et imponerende byggeri.

### Slægten

Familien Christensen overtog gården i 1924. Ludvig Karl Marius Christensen (1865-1938) drev gården indtil sin død i 1938. Han var gift med Jørgine Sofie Dragsbæk (1866-1929). De var begge født i Hyllested. I ægteskabet var tvillingerne Olga og Harald.

I 1938 blev Ingvorstrup overtaget af sønnen Harald Christensen (1902-1988), der havde fået en god landbrugsuddannelse, og blev kendt for sin energiske arbejdsindsats. Han døde i 1988, hvorefter gården blev overtaget af enken, Gunda Alrø Christensen. Efter hendes død i 1997 overtog sønnen, Hans Alrø Christensen, gården i 1998.

Til billedet af slægtgården hører tilmed, at Anne Lis Ladefogeds farfars fætter, Helmer Ladefoged købte Ingvorstrup fra 1921. Han døde af den spanske syge i 1923, efter et langt og smertefuldt sygeleje.

Hans Alrø Christensen blev, ligesom den ældste søn, uddannet landmand, men valgte efter militærtjeneste og år som forvalter at blive elektriker, og derefter gennemførte han ingeniørstudiet.

I 1979 købte han og hustruen et mindre landbrug på Sjøland, som blev afløst af et større, som de drev, indtil de flyttede til Ingvorstrup i 1998.

### Driften

Ingvorstrup har 84 ha landbrugsjord, der dyrkes med raps byg og hvede. 10 ha er skov - overvejende løvskov. Gården har 1,8 km kanal - Sydkanalen fra Kolindsund. Med områderne langs med kanal og vandløb samt brak og skov har gården knapt 40 ha rekreativt område.

Siden 2004 har Hans Alrø Christensen været fuldtids landmand. Ægteparret besluttede da at modernisere gården. Avlslængerne var utidssvarende, og derfor bliver de fjernet. I stedet for opføres i henholdsvis 2004 og 2006 to store længer til maskinhus, værksted og lager. Hans Alrø har selv

tegnet længerne, der opførtes i røde mursten, men sandskuredes og maledes hvide. De dækkes med blå glaserede tegl. I 2005 blev hovedbygningen pudset og malet hvid, og en istandsættelse af især kælder og loftetagen blev indledt.

I 2007 tog familien fat på gårdens omgivelser og i 2008 opførtes en stor halmlade.

I hver gavl er der to runde huller til sløruglerne. I Århus amt er der fire registrerede sløruglepar, det ene par findes på Ingvorstrup. I år var der igen to unger i den opsatte redekasse. Hans Alrø er meget interesseret i fugleliv, og giver derfor redeplads til sløruglerne. Men gården har også ynglende nattergale, tårnfalke og mange fiskehejrer. Desuden er der observeret både isfugl og ravn.

Hans Alrø fortæller også, at når svalerne er forsvundet er det tidligere miljøminister Svend Aukens skyld. Et svalpar skal have to kuld unger om året for at bestanden kan oprettholdes, og når man forlanger, at møddinger og gylletanke skal overdækkes, så forsvinder fluerne og dermed svalernes føde.

Vi tætner vore bygninger, siger Hans Alrø, og dermed fjerner vi redestederne for mange fugle, og det skal vi være opmærksomme på, når der bygges nyt.

### Sværdet

For mange år siden blev der fundet et sværd på Ingvorstrups jorder. Sværdet var stukket ned i en hellighilde mellem to høje. På dette sværd er et kors på hver side af bogstaverne B N I. Nationalmuseet har sværdet, men på gården har man et kopi.

### Bogen

For nogle år siden skrev Anne Lis Ladefoged bogen om Ingvorstrup Hovedgård. Uden at gå i detaljer må det siges, at Anne Lis Ladefogeds bog er en glimrende illustration af, hvordan man kan nå langt i en historisk undersøgelse, ved at gennemgå alt trykt materiale. Derved opnår hun at fremkomme med en særdeles interessant og nyttig viden om en lokalitet og dens placering i lokalsamfundet til forskellige tider.

Det vil være ønskværdigt, hvis mange andre ville følge Anne Lis Ladefogeds eksempel.

Bogen er på 128 sider. Bogen er udsolgt, men bibliotekerne har den.



# Art House of Djursland

Art House of Djursland i Enslev er afslutningen på årsmødeudflugten. Det er en slægtsgård i 8. generation, hvor landbrugsdriften er skiftet ud med kunst og kultur. Det er et herligt eksempel på, at landbrugets overflødige produktionsbygninger kan få et nyt og meningsfuldt formål.

Art House er et sted for de nuværende kunstnere på Djursland, det er ikke bare kunstnernes hus, det er tilmed kunstnernes klubhus.

Karen Kragh overtog i 1997 sit hjem, hvor hun blev femte generation. Gården i landsbyen Enslev havde dengang 50 ha og blev ved overtagelsen drevet med planteavl. Karen Kragh byggede to eksisterende længer om, så der plads til 100 søer, og i 1995 opførtes et svinehus, hvor grisene kunne fødes op. Det blev til 2000 slagtesvin om året.

Efterhånden var arealet vokset til 110 ha, men i 2003 kom landsbyen i byzone, og Karen Kragh besluttede at sælge 100 ha fra og dermed ophørte også svineproduktionen. I mellemtiden var Lars Aastrup Jensen kommet ind på gården og sammen tog de initiativet til Art House of Djursland.



*Karen Kragh og Lars Aastrup Jensen foran indgangen til Art House of Djursland, der er ikke bare kunstnernes hus, det er tilmed kunstnernes klubhus.*

De stillede lokaler og faciliteter til rådighed i en periode, vor formålet var at bevise at der var behov for kunstnernes hus på Djursland. Det skulle være et sted med rummelighed, hvor professionelle og amatører kan arbejde side om side. De kan inspirere hinanden efter mentorprincippet. Der er plads til undervisning og udstilling.

Lars Aastrup Jensen forklarer, at han mener, at det bør kunne lade sig gøre at forene offentlige og private investeringer i udvikling af vores landdistrikter. Der er masser af muligheder her og også mange arbejdspladser.

Den 27. september 2007 åbnede Art House of Djursland. Udstillingen er i den længe, som tidligere var sostald. Det er et imponerende lokale med en pompøs indgang. I et stort lokale, der støder op til selve udstillingen kan man holde selskaber. Mindre selskaber kan på et individuelt indrettet festlokale, der på alle måder adskiller sig fra et traditionelt selskabslokale. Her opnår man en intim og hjemlig atmosfære.

Kunsten i Enslev skal udvides med Shantimassage/wellness, vinhandel og konferencevirksomhed.

Landsbyen Enslev brændte i 1887 og Anders Fugl byggede gården op, og dette byggeri er stadig kernen i gårdens bygningsmasse.

## Familien

Gårdejer Tage Tækker Hansen, Enslev er en stor kender af sin landsby og han fortæller i det følgende om ejerne og landsbyens historie:

”Som Fæstere ses Jens Eskildsen gift 21. juni 1731 med Anna Nielsdatter. Det var hans andet ægteskab, da man i kirkebogen kan se Jens Eskildsens kone introduceret 14. marts 1728. Altså må man anse hans første kone må være død.

Næste fæster er Eskild Jensen født i 1727 og død 10. marts 1778. Han må altså være søn af Jens Eskildsens første ægteskab. Eskild Jensen var gift med Birthe Andersdatter født i 1740 i Hammelev.

Efter Jens Eskildsen er død i 1778, giftede Birthe Andersdatter sig med Niels Nielsen.

Fæstet overgik nu til Jens Eskildsen født i Enslev 1764 og gift med Karen Lauritsdatter. I

ægteskabet kom sønnen Peder Jensen Slemming født i Enslev 6. februar 1801 død i Enslev

15. december 1865. Hvor navnet Slemming kommer ind er ikke rigtig tydelig, men det hentyder til et område i sognet, der kaldes Slemming og Eskildfamilien har sandsynligvis haft familierelation dertil.

Peder Jensen Slemming giftede sig nemlig 15. marts 1833 med pigen Ane Marie Nielsdatter født i Overslemming 10. oktober 1813 død i Enslev 24. maj 1852.

Peder Jensen Slemming gifter sig atter, denne gang med Ane Sørensdatter født i Villersø 2. november 1827. Efter at Peder Jensen Slemming døde i 1865 giftede Ane Sørensdatter sig 17. juni 1870 med ungarl Anders Mikkelsen Fugl født i Hammelev 5. juni 1835. I dette ægteskab kommer kun et barn, som imidlertid døde tre år gammel. Men i Peder Jensen



*Gårdens gamle bygninger er opført efter branden 1887.*

Slemming to første ægteskaber fødtes adskillige børn, og det bliver en datter af hans andet ægteskab, der kommer til at videreføre ejendommen, der nu er blevet købt til selveje af Anders Mikkelson Fugl.

Nu blev det så Peder Jensen Slemming datter af andet ægteskab, Ane Marie Pedersen født 14. juni 1865, der sammen med sin mand Anders Peter Friis, født 23. december 1866 i Sangstrup, der kommer til at føre gården videre. I ægteskabet kom to døtre og en søn. Sønnen døde ret ung, så det blev datteren Ane Friis født 22. maj 1897, der sammen med sin mand overtager gården i 1945. I dette ægteskab kommer kun et barn nemlig sønnen Arne Kragh.

Arne Kragh født 2. november 1926 død 20. maj 1994 bliver næste ejer. Han gifter sig med

Rita Ladefoged fra matr. nr. 4 i Enslev, Hun var født 26. maj 1922 og døde 8. december 2002.

Dette ægteskab opløses og Arne Kragh gifter sig med Else Hvitved. I dette ægteskab kommer der to børn Karen og Christian.

Karen er uddannet landmand, og er nu sammen med sin mand Lars Aastrup Jensen ejer af gården. I dette ægteskab er der to piger - Mille og Mathilde Aastrup Kragh.

## Enslev

Landsbyen ligger på en sydskråning ned mod det nu udtørrede Kolindsund, et godt sted at bosætte sig for et jæger- og samlersamfund med vand til den ene side og jagt områder på den anden side. Der er ikke gjort nogle arkæologiske fund på stedet, men mod nord er der en del gravhøje fra bronze- og jernalderen.

Først kendte navn på byen er Johnslev - måske Johanneses sted - et kristent navn, der måske føre tilbage til vikingetiden. På kirken findes et udhugget relief af en vikingekriger. Min private opfattelse siger mig, at der er en sammenhæng mellem navnet og dette relief.

Enslev er anneks sogn til Hammelev. To små sogne nord og vest for Grenå. Sognene støder ikke fysisk sammen, Grenå sogn har et lille område imellem.

I præsteindberetningen fra midt i 1700 tallet beskrives Enslev sogn som næsten ødeland totalt raseret og udhungret og næste afbrændt efter svenskerkrigene. Men byen rejste sig igen, og 1792 blev jorderne udskiftet, men kun en gård blev flyttet ud på den tildelte jord, resten af byen blev stjerneudskiftet.

Tiden gik til næste store indgreb i 1840-erne da det forarmede gods Benzons (Sostrup) ville sælge fæstegodset. Men bønderne var ikke interesseret i at købe, da de havde gode arvefæstekontrakter. På grund af forskellige forhold gik bønderne med til at handle, og det viste sig, at de ikke manglede penge, flere betalte kontant. Godsforvalteren bemærkede da også, at en del penge lugtede lidt muggent, som om de havde ligget på kistebunden i lang tid.

I 1875 blev så det langs byens sydside liggende Kolindsund udtørret, og gårdene tillagdes nye jordlodder, som erstatning for mistet rørsær og fiskeri.

Den 30. maj 1887 sker så den frygtede katastrofe. Det meste af landsbyen brændte. 9 gårde og to huse udslettes og flere huse beskadiges kraftig. Heldigvis var der rimelig gode forsikringer så opførelsen gik hurtig i gang, så allerede 2 måneder senere ses de første nyvurderinger i brandforsikringen. Byen fik ved denne katastrofe stort set sin nuværende udformning med en betydelig mere spredt bebyggelse.

På grund af den meget dårlige arrondering med op til 8-9 lodder til hver gård, blev landsbyens jorder udskiftet endnu en gang. Det var i 1992. En enkelt gård blev nedlagt og dens jorder fordelt til de resterende, og med disse ca. 20 ha i puljen lykkedes det at tilgodese alle, så det blev rigtig godt.

Her - som andre steder - er der gennem de sidste ca. 10 år sket store omvæltninger. Af de oprindelige 11 gårde består kun tre og pusligt nok med kvæghold på dem alle."



# Voldby Kirke



Voldby kirke er en traditionel landsbykirke fra romansk tid, som i gotisk tid blev ombygget til et langhus med en tresidet østgavl.

Bag Voldby kirkes hvidkalkede mure ses nogle af Danmarks mest enestående kalkmalerier. Årsmødedeltagerne kan glæde sig til at se denne kirke, for det er her årsmødeudflugten indledes søndag morgen.

Kalkmalerierne i Voldby kirke antages at være udført omkring 1520. I koret ses rankedekorationer og våben for Århusbiskoppen Jens Iversen Lange.

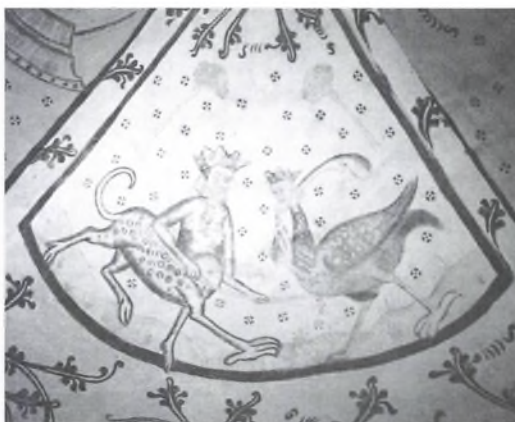
I første fag ses fire engle med hver et evangelistsymbol: engel, løve, okse og ørn for henholdsvis Mattæus, Marcus, Lucas og Johannes. Symbolerne huskes på sætningen: Jesus blev født som et menneske, levede som en løve, blev ofret som en okse og for til himmels som en ørn.

I andet fag ses mod øst et krigsskib fyldt med krigere. Om dette sjældne motiv i kalkmalerierne fortæller Hans Christian Bjerg, tidligere chef for Forsvarets arkiver, i bogen

Dannebrog – historien om et kristent og nationalt symbol: ”I Voldby Kirke findes aftegnet et skib, som antages at være fra slutningen af 1400-tallet. Tegningen er meget interessant, men desværre er dateringen ikke sikker. Skibet er forsynet med et agter- og forkastel, hvorfra der kunne kæmpes med fjendtlige skibe. Samtidig optræder der på disse kasteller en slags felter, der kan udlægges enten som kanonporte eller som korstegn. Hvis det førstnævnte er tilfældet, så ligger dateringen inde i 1500-tallet. Men hvis der blot er tale om en udsmykning af kastellerne, så kan dateringen godt bevæge sig ned i 1400-tallet. Selve skibet fører ikke flag, men på dækket ses en hærstyrke opstillet. Denne styrke fører tydeligvis Dannebrogsbannere, samt et hovedbanner, som består af et hvidt, ligearmet kors på rød bund og med en ekstra vimpel påsat på banneret. Under alle omstændigheder viser denne afbildning en af de tidlige anvendelser af det danske flag under kong Hans’ regeringstid.”



Krigsskibet. Bemærk, at skibet ikke fører flag, men midt i skibet ses en meget tidlig gengivelse af Dannebrog.



Kampen mellem kentauren og hanen – lidenskab og fristelse mod hovmod.



Kampen mellem de to fantasivæsener, hoved uden krop og krop uden hoved. Billedets morale kan være, at turingsvæsenet er dekadent.





Voldby kirkes indre. Smukt inventar og meget interessante kalkmalerier. Ved besøget i kirken skal bemærkes en meget interessant detalje på altertavlen. Øverst ses den opstandne og vejrende Kristus. I hånden holder han et banner. Ikke et Dannebrogssflag, men en rød dug med et Georgskors.

I de tre andre kapper er nogle meget interessante fremstillinger af turneringsvæsnet.

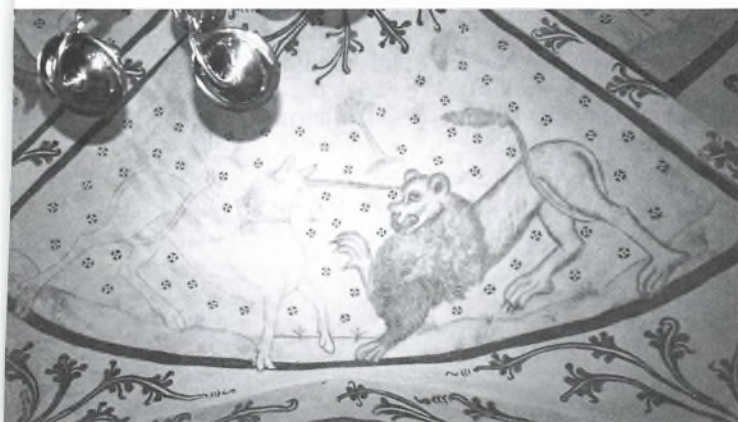
En kentaur kæmper mod en hane, en enhjørning kæmper mod en løve og et hoved uden krop og en krop uden hoved kæmper mod hinanden.

Kentauren – hest bagtil og menneske fortil – symboliserer lidenskab og fristelse og den er op imod en hane, der står for hovmod. Her er det lasterne – dødssynderne – der kæmper. Enhjørningen er symbol på renhed og uskyld – altså jomfruelighed – så den er symbol på Jomfru Maria og betegner den ubesmittede undfangelse. Enhjørningen kæmper med en løve, og løven er foruden symbol på evangelisten Marcus også kongernes symbol, men i Nyt Testamente omtales djævelen som en brølende løve. (Brødre vær mådeholdende og årvågne, thi Jeres fjende djævelen går rundt som en brølende løve der ser, hvem den kan opsluge.) Dette motiv kan der derfor tolkes som kampen mellem det gode og det onde, men er der det den rene uskyldighed der bekæmper djævelen, eller er det kirkens kamp mod kongemagten på reformati-onstiden?

Det sidste felt med to fantasifigurer – hovedet uden krop og kroppen uden hoved – er tydeligere i sit budskab. På den tid, da kalkmalerierne blev skabt, havde man forestillinger om underlige væsener i Indien og Amerika, men moralen er ganske tydelig, når kirken skal ytre sig om turneringsvæsnet.

De to fantasivæsners duel er udtryk for dekadence, og skulle man være i tvivl, så kik på den unge mand, der ligger nederst til højre!

OGN



Kampen mellem enhjørningen mod løven – uskyldigheden mod djævelen, eller måske en stille katolsk protest mod den lutherskondede danske konge, hvor enhjørningen er Den katolske Kirke og løven repræsenterer kongemagten.

## Kentauerne



I forbindelse med kommentarerne til fantasivæsenerne i Voldby kirke, kan det være interessant at se lidt mere på et af væsenerne, nemlig kentauren.

I bogen Antik Mytologi står:

”Om kentauren fortæller man, at de var nogle vilde bæster og havde form fuldstændig som en hest, bortset fra hovedet, der var en mands. Hvis nogen tror, at der har eksisteret sådan et bæst, så er det umuligt.

Sandheden er imidlertid denne: Mens Ixion var konge over Thessalien, var der en flok forvildede tyre på Pelionbjerget, som gjorde de øvrige bjerge utilgængelige. Tyrene gik nemlig ned i de beboede områder og flåede træer og afgrøder op og dræbte husdyrene. Så lod Ixion meddele, at hvis nogen kunne dræbe tyrene, ville han få en masse penge. Nogle unge mænd fra området nedenunder bjerget, fra en landsby ved navn Nefele (Sky), fandt nu på at træne deres heste til at blive rideheste; før den tid kunne de ikke ride på hestene, men brugte dem kun som forspand. Nu sadlede de op på ridehestene og drog hen til det sted, hvor tyrene var, gik løs på flokken og beskød den med pile. Da de unge mænd blev forfulgt af tyrene, tog de flugten, for hestene var hurtigere til bens. Når tyrene standsede, vendte de om og skød på dem, og på den måde fik de bugt med dem. De fik navnet kentaurer, fordi de dræbte (kentein) tyrene (tauroi) – altså ikke fra tyrenes udseende, for der er intet tyreagtigt ved kentaurer – og de fik navn efter denne handling.

Så fik kentaurerne pengene af Ixion, og stolte over deres bedrifter og rigdom opførte de sig overmodigt og lavede mange ulykker også over for selve Ixion, som boede i den by, der nu hedder Larissa.

Dengang kaldtes befolkningen dér for lapither. De inviterede kentaurerne til et bryllup, og ved den lejlighed blev kentaurerne fulde og røvede deres kvinder, fik dem op på hestene og flygtede hjemad. Derfra gik de i krig mod lapitherne. Om natten kom de ned på lavlandet og lagde sig i baghold, og når dagen kom, stak de af til bjergene efter deres røverier og brandstiftelser. Når de red væk igen, så folk på afstand kun ryggen af en hest bortset fra deres hoved, og resten af manden bortset fra benene. Når de så dette fremmedartede syn sagde de: ”Kentaurerne fra Nefele overfaldt os!”

Ud af denne form og dette udtryk er der på utroværdig måde opstået den myte, at der opstod en hestemand på bjerget.”



# Slægtsgårdsforeningen på Vallekilde Højskole

Fra den 1. til den 5. marts 2009 deltog 18 af Slægtsgårdsforeningens medlemmer samt 3 ikke-medlemmer i Vallekilde Højskoles kursus "Oplev Odsherred" i en udgave tilrettelagt i samarbejde med Slægtsgårdsforeningen.

Højskolen blev oprettet af teologen Ernst Trier 1865 i en lejet stue og i 1866 blev den gamle del af den nuværende skole bygget efter Martin Nyrups tegninger. I 1868 kom bygmester Andreas Bentsen til skolen og forestod undervisningen i håndværksfag.

Det meget spændende øvelseshus, som er tegnet af Nyrup og Bentsen, blev indviet i 1884.

Vi var på rundvisning på skolen og i Vallekilde by med dens særprægede huse. Vi besøgte også Vallekilde Valgmønehedskirke, der er tegnet af Andreas Bentsen og bygget i 1882.

Højskolens forretningsfører, som er datter af Slægtsgårdsforeningens forretningsfører, fortalte om sin mands slægtskab med Andreas Bentsen og om deres gård, Råskovgård, hvis stuehus er tegnet af Andreas Bentsens søn Ivar Bentsen. (Se Slægtsgården nr. 392).

Lammefjordens inddæmning påbegyndtes i 1873 og på en bustur Lammefjorden rundt så vi de store flade arealer hvor der dyrkes gulerødder og andre specialafgøder og vi så kanalerne og dæmningen. I "bjerglandskabet" ud mod Sejrbugten hørte vi om områdets geologi og om de betagende udsigter, som desværre var skjult i disen.

Ved et besøg på pumpestationen fortalte pumpebestyreren om inddæmningens og pumpestationens historie. Der skal til stadighed pumpes, ellers ville hele Lammefjorden snart stå under flere meter vand. Pumperne var pudsede og polerede. En del af anlægget er projekteret af H. M. Markersen, Slægtsgårdsforeningens formand 1947 til 1958.

På Dragsholm Slot fik vi en rundvisning med et vist militært præg og blev belært om at der ikke er spøgelser på slottet, kun venlige genfærd. Området omkring slottet er ved at blive frilagte, så slottet kommer til at fremstå i fordums pragt.

Vi havde fået lov at besøge Karl Poulsen, bestyrelsesmedlem i Vestsjællandskredsen. I et i/s sammen med en broder og en søn opfører de en kæmpestor svinefarm ude på marken syd for Høve. Vi besøgte den travle byggeplads og hørte om byggeprocessen. Anlægget er delvist skjult i det bakkede terræn. (Åbent hus den 26. maj 2009). På Lilåsgård midt i Høve fik vi kaffebord og fik fortalt slægtens historie. (Se Slægtsgården nr. 349).

På højskolen gik tiden med sang, morgensamlinger og foredrag. Vi hørte bl. a. om bragesnak, Jens Smærup Sørensen, sommerhuskulturens udvikling, og forventningerne til Barack Obama.

En repræsentant for EDB, Eksperimenterende Danske Brændevinsamatører, fortalte om at sætte smag på brændevinen med slåen, valnød m.m. Der var smagsprøver.

I højskolens biograf så vi en film om højskolerne fra 1944, 100-året for den første højskole. Der var ingen antydning af, at det var krigstid. Vi bemærkede at der blev røget meget. Vallekilde Højskole er selvfølgelig røgfri nu.

Der blev også tid til diskussioner. Om landsbyernes fremtid, fraflytningen og tilflytningen af uheldige elementer og mangelen på aktiviteter.

Efter forstander Bo Espersens oplæg med en propaganda-film, der viser et idyllisk landbrug, og en kritisk artikel fra en københavneravis blev det diskuteret, hvordan der kan skabes en positiv historie om landbruget, hvor man står ved at der er sket et skift fra idyl til industri, og hvor man gør det klart at landbrug plus følgeindustrier skaffer mange penge til landet.

Vi nåede meget på de få dage og det skal nævnes at Højskolens forplejning er rigtig god.

Vores kursus var en forkortet udgave af Højskolens ugekursus "Oplev Odsherred", der i år afvikles den 21. til den 27. juni. Her bliver der bl.a. også besøg på Malergården med familien Swanes malerier. Sankt Hans fejres med bål, sang og taler.

Yderligere information på [www.vallekilde.dk](http://www.vallekilde.dk), [vallekilde@vallekilde.dk](mailto:vallekilde@vallekilde.dk). Tlf. 59 65 60 45.

*Inger og Henning Hansen*

## Jens og Anna Jensens Fond

Dansk Slægtsgårdsforening administrerer Jens og Anna Jensens Fond, der uddeler rejselegater til unge, der vil uddanne sig i teoretisk eller praktisk landbrug i udlandet.

Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr. uddeles til ansøgere, der for at komme i betragtning, er i udlandet mindst 6 eller 8 måneder.

*Ansøgning sendes til:*  
Carl Martin Christensen,  
Kåregård,  
Badstrupvej 39,  
5485 Skamby.

# Afholdssagen

Sidste år fandt man i Slagelse forskellige arkivalier vedrørende loger. Arkivalierne blev afleveret til Frimurerlogen, hvis bibliotekar hurtigt blev klar over, at det ikke tilhørte denne Orden.

Der var bl. a. en kvitteringsbog fra logen Sct. Andreas og en fortegnelse over embedsmænd i logen Antvorskov begge under Danmarks Storloge af N.I.O.G.T. - Nordisk Independent Order og Good Templers. De to loger var altså afholdsluger.

Afholdslugerne opstod i Amerika i 1851, og den fælles-nordiske afholdsluger blev stiftet i 1892. Afholdssagen er dog ældre, for den første afholdsförening i Danmark var fra 1843.

Afholdslugen Sct. Andreas var en ordinær afholdsluger, medens afholdslugen Antvorskov var en børneloger! Der var i Slagelse også en ungdomsluger "Samuel".

I vejviseren for Slagelse fra 1894/95 ses: Totalafholdsföreningen, og 3 afholdsluger. I 1902 er det blevet til 5 afholdsluger og der kom et par stykker mere til.

Afholdslugerne var mest udbredt i byerne, hvorimod afholdsföreninger var både i by og på land.

Afholdssagen har i dag en negativ plads i vor erindring. Det interessante er, at den folkelige bevægelse er død, men dens budskab sejrede.

Det lykkedes ganske vist ikke afholdsbevægelsen at få gennemført et landsomfattende alkoholforbud, men i samspillet med spiritusafgifter og moral fik danskerne et afslappet forhold i øl og spiritus.

I perioden fra 1880'erne til 1930'erne var afholdsbevægelsen en særdeles aktiv og betydelig folkelig bevægelse, der kæmpede for sit budskab og sine synspunkter, som fik bred folkelig opbakning over hele landet. Afholdssagen havde en fremtrædende plads i såvel lands- som lokalpolitik.

Afholdsfolkene begyndte at opstille deres egne lister til sognerådsvalg og kæmpede for at få sognet tørlagt gennem kommuneafstemninger om kroens beværterbevilling og detailhandlens spiritussalg.

Det var noget der i høj grad skabte røre i det lokale samfund, og resultaterne af de kommuneafstemninger, der afholdtes i begyndelsen af 1900-tallet viser afholdsbevægelsens gennemslagskraft.

I 1939 var halvdelen af landkommunerne stadig uden spiritusbevilling på de lokale kroer, og i ca. 13 % af kommunerne havde ikke udsalg af stærke drikke.

Tilslutningen til afholdsbevægelsen kulminerede omkring 1917, hvor de forskellige afholdsorganisationer nåede op på et samlet medlemstal på i alt 180.000, dvs. næsten 10 % af befolkningen over 14 år var organiserede afholdsfolk.

Man behøvede ikke at være afholdsmand for at være medlem af foreningen. Mange brugte afholdsföreningens emblem som en undskyldning for ikke at gå på druk, og ad den vej få sparet op til fast ejendom.

Nyere forskning peger på, at afholdsbevægelsen i købstæder og stationsbyer var med til at berede grundlaget for den begyndende arbejderbevægelse. Og så er det spørgsmålet om ikke afholdsbevægelsen har haft en større betydning for arbejdernes forbedrede levestandard end fagbevægelsen!

Afholdsbevægelsen med afholdsföreninger og afholdsluger er et næsten glemt kapitel i vores historie, men deres betydning for samfundets udvikling skal man ikke undervurdere.

OGN

## Nye medlemmer

Gårdejere  
Anne og John Schow Mikkelsen  
"Klintebygård"  
Klintebyvejen 4  
Ibsker  
3730 Nexø

Gårdejere  
Bettina og Jacob Brandt Hansen  
"Slettegård"  
Slettegårdsvej 2  
Poulsker  
3730 Nexø

Rie og Peter Kofoed Høll  
Staggevej 2  
3751 Østermarie

Gårdejere  
Anette og Peter Tue Christensen  
"Englerup Møllegård"  
Englerupvej 66  
4100 Ringsted

Margrethe Kristiansen  
Toften 35  
4230 Skælskør

Kaja og Kurt Larsen  
Tulvej 8  
4700 Næstved

Tove Friis Madsen  
Østeralle 15  
6920 Videbæk

Inger Margrethe Sloth  
Herman Bangs Vej 31  
8500 Grenaa  
Gårdejere  
Anne Marie og Bent Jacobsen  
"Tornhøjgård"  
Mondrupvej 4  
8881 Thorsø

Lars P. Jensen  
Skagensvej 37  
Uggerby  
9800 Hjørring





## Århuskredsen

Bestyrelsen opfordrer medlemmerne til at deltage i årsmødet, der afholdes i Grenå 23. – 24. maj. Har man ikke tid til hele arrangementet, er der mulighed for at deltage i noget af programmet f. eks. besøget på Lykkesholm lørdag formiddag eller udflugten søndag.

Bestyrelsen har besluttet, at der ikke indbydes til anden aktivitet til sommer.

*Anne Lis Ladefoged*

## Haderslev-kredsen

Kredsen inviterer til forårstur og generalforsamling, mandag den 18. maj kl. 19.00 på Gram Slot.

Der er rundvisning, kaffebord og derefter generalforsamling. Tilmelding til Jens M. Knudsen telefon 74 57 51 65, inden 15. maj.

*Jens M. Knudsen*

## Sjælland Syd

Vores generalforsamling den 13. marts gik efter dagsorden. Formandens beretning blev godkendt og det blev regnskabet også.

Asger Hennecke gik ud af bestyrelsen og Knud Pedersen, Egeskovvej 18 Guderup ved Næstved blev valgt til bestyrelsen. Der var genvalg til alle andre poster.

Efter generalforsamlingen holdt Espen Tue Christensen et meget interessant lysbilledforedrag om Englerup mølle. Han fortalte om gårdens historie, fra den blev grundlagt og til i dag, hvor sønnen har overtaget den.

Sommerens første udflugt afholdes 25. juni, hvor vi mødes hos Søren Madsen på Salsbjerggård, Togårdsvej 17, Køng, 4750 Lundby kl. 13.30. Vi skal se en stor malkekvægsbesætning, der drives efter de principper der anvendes i New Zealand. Her drikkes eftermiddagskaffen. Turen går videre til Køngmuseerne, hvor vi får rundvisning, og derefter kan vi bese museet, der lige nu har to særudstillinger. En om familien Bertelsen, som har boet i museumsbygningen. Den anden er en kunsthåndværkerudstilling med temaet før og nu vævning. Efter museet tager vi til Udby traktorsamling, der ligger lige overfor præstegården i Udby, så der vil blive mulighed for at se den nyophængte udstilling i mindestuerne. Vi spiser medbragt aftensmad i Udby.

Tilmelding til Ole Krogh 55 54 00 56 og Dorrit Røtting 55 98 11 84.

Sommerens anden udflugt afholdes 21. juli, hvor vi samles i Ottestrup Kirke ved Slagelse. Her hører vi om landsbyen, kirken og dens kalkmalerier. Derefter kører vi nogle få kilometer til Valdemarskilde, hvor godsejer D. F. de Neergaard tager imod. Vi begynder med eftermiddagskaffen i godssets jagstue, hvorefter vi hører om gårdens historie, se hovedbygningen, haven og arboretet.

Fru de Neergaard er kunstner, og vi ser hendes atelier, hvor der arbejdes med porcelæn, og man har mulighed for at lade sig inspirere til gaveindkøb.

Dagen slutter med spising i jagstuen.

Tilmelding til Ole Krogh 55 54 00 56 eller Esben Tue Christensen 57 61 37 21.

*Dorrit Røtting*



## Vestsjællandskredsen

Kredsens sommerudflugt afholdes tirsdag, den 9. juni. Det bliver en heldagstur med besøg på to fynske herregårde. Først Krengerup ved Glamsbjerg, hvor vi vises rundt i hovedbygningen og derefter ser Hørvævmuseet, der holder til en del af avlsgården.

Eftermiddagen er henlagt til Glorup ved Svindinge, og vi slutter dagen med en passende middag.

Krengerup og Glorup er nogle af Danmarks mest interessante herregårde, for begge steder er møblementet i nogle af stuerne bevaret fra hovedbygningerne blev opført eller ombygget. Ofte er hovedbygningerne møbelopbevaring, men her er der helhed mellem bygning og inventar.

Pris for hele arrangementet med entre, rundvisning og måltider kr. 780 pr. person.

Tilmelding til Ole G. Nielsen tlf.: 58 58 40 16 eller olegn@mail.tele.dk

*Vagn Juel Jørgensen*

## Det sydlige Sønderjylland

Den 6. juni mødes vi kl. 13.30 ved Nybøl Cotel, der hører under Gram Gods og er beliggende Hesteløkken 3. Der er en besætning på 200 køer og nogle få kilometer derfra er der ungkreaturerne opstaldet.

Efter rundvisningen samles vi på Gram Slot til kaffebord og der vil blive fortalt om slottets historie.

Pris for at deltage i arrangementet 100 kr.

Tilmelding til Chr. A. Krogh 74 41 53 12.

Den 8. juli afholdes aftenudflugt med generalforsamling. Mødestedet er Broballe Bryghus, Spangsmosevej 34, 6430 Nordborg. Vi samles kl. 19.00.

Oskar Lund fortæller om, hvordan tanken om at ændre et tidligere mejeri til Bryghus opstod, og hvordan ideen blev til virkelighed. Der vil blive serveret smagsprøver af bryggeriets produkter. For dette arrangement betales 85 kr.

Vi fortsætter til Klubhuset Mjelsgård og kører undervejs forbi Mjels Sø.

I klubhuset afholdes generalforsamling.

Ejeren af Mjelsgård, Peter Christiansen, vil fortælle om, hvordan Mjels Sø er blevet gendannet efter at området. I løbet af aftenen er der naturligvis kaffebord.

Tilmelding til Chr. A. Krogh 74 41 53 12.

Chr. A. Krogh

## Midtjysk kreds

Tirsdag den 18. juni kl. 19 besøger Midtjysk kreds Ullerup Hovedgård på Mors. Ullerup, der ligger ca. 10 km nord for Nykøbing med indkørsel fra vejen Flade - Tødsø - Nykøbing med adressen: Ullerupmark 21, er en af landets ældste hovedgårde. Historisk kan den i hvert fald føres tilbage til 1337, da den blev pantsat af hertug Valdemar til Kateman Friis.

Hovedbygningen, der på alle sider er omgivet af velholdte voldgrave, er opført i 1863. Den består af 3 grundmurede fløje i ét stokværk med hovedfløjen mod syd til en større have og to korte fløje mod nord.

Slægtsgårdens nuværende ejer, Esben Stadil Toft har lovet at være til stede, og han vil fortælle Ullerups historie og om gårdens nuværende driftform af stutteri, planteavl plus dyrkning af juletræer og pyntegrønt.

Efter en rundvisning vil der blive serveret kaffe i den smukke have og i hovedbygningen med kringler og lagkage, leveret fra den nærliggende kro: Gullerup Strandkro.

Vi har planlagt et besøg på Østergård Hovedgård, Østergårdvej 5, 8870 Langå, lørdag den 4. juli 2009 kl. 13.30. Gården, der ligger ca. 5 km fra Langå, har en usædvanlig smuk beliggenhed med fredede bygninger tæt ved Gudenåen, og med en ca. 200 m lang allé ind til gården. Østergårds hovedbygning er opført i 1840, og den ligger mod vest til en stor have og park, der strækker sig langs Gudenåen.

Til Østergård Hovedgård, der drives med almindelig planteavl, hører der 146 ha plus 10 ha engjord. Desuden er ejeren, Bo Hansen tillige medejer og driftsleder af et større landbrug i Rumænien, og her vil han opholde sig under vores besøg. Sønnen, Henrik vil dog til gengæld være til stede og vise os rundt, og desuden vil en lokal guide fortælle om gårdens interessante historie.

Den gamle møllebygning er restaureret, og det oprindelige magasin- og kornloft er i dag indrettet som et rummeligt lokale på 200 kvadratmeter, hvor vi efter rundvisningen vil drikke kaffe og holde generalforsamling. Møllehuset ligger kun 50 m fra Gudenåen med en enestående panoramaudsigt over denne.

Fleres oplysninger om Østergård Hovedgård kan findes på gårdens hjemmeside under [www.oostergaardhovedgaard](http://www.oostergaardhovedgaard), hvor der indlagt nogle særdeles smukke billeder fra området.

*Ejgil Overby*





Returadresse:

Inger M. Hansen,  
Svalevej 13, 4440 Mørkøv  
ID: 47395

MEDLEMSNR. 2508427  
FREDERIKSBERG KOMMUNES  
BIBLIOTEKER  
SOLBJERGVEJ 21-25  
2000 FREDERIKSBERG

POST

B

PP DAN

## En kammerherre

Udnævnelsen til kammerherre er en af de allerhøjeste hædersbevisninger monarken kan vise en undersåt.

Kammerherrefunktionen blev indført i enevældens første tid, og kammerherreerne skulle altid være om kongen og tilstede ved hoffet for at påse, at alt gik ordentligt til i kongens gemakker.

Nu er udnævnelsen til kammerherre en ærestitel, der tildeles landets største godsejere, cheferne for Gardehusarregimentet og Den kongelige Livgarde samt enkelte andre, som har direkte tilknytning til hoffet.

For at kunne udnævnes til kammerherre skal man være ustraffet og have bidraget aktivt i samfundslivet.

For år tilbage udnævntes godsejer Ulrich greve Holstein-Holsteinborg, Holsteinborg Gods ved Rude til kammerherre, og her er der ikke alene tale om en ærestitel, der følger arbejdsopgaver med ved hoffet.

I april måned var greve Holstein-Holsteinborg ledsagende kammerherre, da Guatemalas ambassadør skulle aflevere sine akkreditiver til majestæten.

Da dronningen på den tid residerede på Fredensborg Slot, var audiensen henlagt dertil, men det hele begynder ved Fredensborg Station, hvor der er en kongelig salon, - i sig selv et stykke urørt Danmarkshistorie fra Fredensborgårene, hvor alle Europas konger og fyrster ankom hertil.

Kammerherren er bragt fra slottet til stationsbygningen, og når ambassadøren ankommer på det tilsagte tidspunkt, tager kammerherren imod ham og byder ham indenfor i det kongelige gemak, hvor der bydes på kaffe eller vand. Her orienteres ambassadøren så. Imens er Gardehusarernes hesteskadron i fuld galla opstillet udenfor stationen og en af kongehusets kareter kører frem, hvorefter kammerherren fører ambassadøren til ekvipagen, og sammen kører de til slottet.

Ved ankomsten til slottet, modtages ekvipagen af Livgardens vagt i rød galla, med spil og honnør. Ambassadøren hilser på ved passagen.

*Kammerherreuniformen er en enradet højkrødt kjole med mørkeblå eller hvide benklæder - afhængigt af arrangementets storhed.*

*På kjolens krave og ærmeopslag er der guldbroderier på blå bund. Til uniformen hører kappe, guldkårde og hat. På højre hofte bærer kammerherren sit værdighedstegn, en stor forgyldt nøgle med monarkens navnetræk. Den bæres i et lyseblåt bånd.*

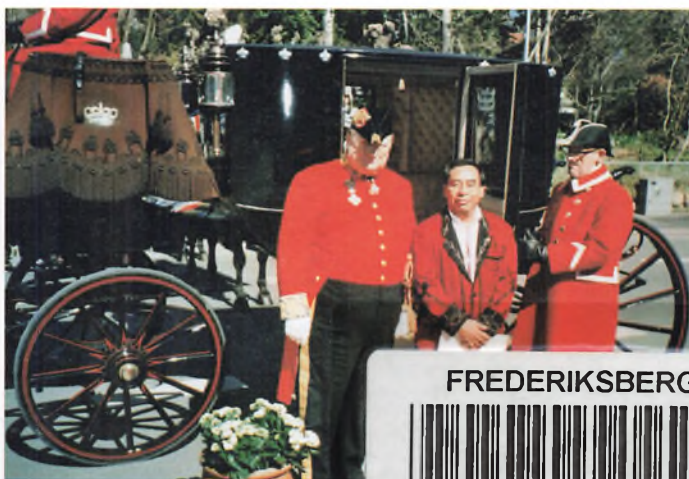


000000  
000000

Her modtages de på den pompøse hovedtrappe af hofmarskalken, som fører ambassadøren til - Nordeuropas flotteste sal - Kuppelsalen, hvor to æresgarder (Livgarden og Gardehusarerne) står opstillet. Derefter fortsættes ind i den enorme Havesal, hvor Hoffets nøglepersoner står opstillet. Der præsenteres og hilses på.

Nu går hofmarskalken ind til majestæten, og melder ambassadørens ankomst; denne går derefter ind, hilser på, afleverer sine papirer og går ud igen. Audiensen er forbi, kammerherren ledsager ambassadøren tilbage til stationen, hvorefter ambassadøren kan køre hjem til sin ambassade og kammerherren vender tilbage til slottet, hvor frokosten venter.

OGN



*Kammerherre Ulrich greve Holstein-Holsteinborg sammen med Guatemalas ambassadør foran kareten, der skal bringe dem til Fredensborg Slot.*

FREDERIKSBERG BIBLIOTEK



4058205309